

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi

ISSN: 2147 - 1037

Değerler Eğitiminde Hizmet Ederek Öğrenme Yaklaşımı: Hayat Bilgisi Dersinde Örnek Bir Uygulama

Kadir Ulusoy

Tolga Topcubaşı

DOI:10.29299/kefad.2019.20.03.015

Makale Bilgileri

Yükleme:29/03/2019 Düzeltme:10/07/2019 Kabul:27/10/2019

Özet

Araştırmanın amacı, hayat bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımının nasıl uygulanabileceğini, bu süreçte yaşanan sorunları, bu yaklaşımın öğrencilerin sosyal, duygusal ve ahlaki gelişimlerine katkısını belirlemektir. Bu araştırma nitel bir çalışma olup, eylem araştırması olarak modellenmiştir. Araştırmanın katılımcılarını, 2017-2018 eğitim öğretim yılında bir devlet okulunun 3. sınıfındaki her biri 10 kişiden oluşan 4 ayrı proje grubu olmak üzere toplamda 40 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın uygulama süresi 12 haftalık zaman dilimini kapsamıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı ve öğrenci günlükleri, öğrencilerle birebir yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Hizmet ederek öğrenme yaklaşımı uygulama süreci başlamadan önce hayat bilgisi öğretim programında yer alan 3. sınıf kazanımlarından hizmet ederek öğrenme yaklaşımıyla ilişkilendirilebilecek kazanımlar belirlenmiş, daha sonra uygulama süreci başlatılmış ve öğrenciler gruplara ayrılarak belirlenen kazanımlarla ilgili hizmet ederek öğrenme projesi yapmaları ve uygulamaları sağlanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler değerlendirildiğinde sonuç olarak hizmet ederek öğrenme yaklaşımının öğrencilerin toplum sorunlarına duyarlı, toplum sorunlarına çözümler üretebilen, sosyal katılım becerisi yüksek, farklılıklara karşı duyarlı, empati kurabilen, sorumluluk sahibi ve hizmet duygusu gelişmiş bireyler olarak yetişmesine katkı sağladığı gözlemlenmiştir. Bunların yanında hizmet ederek öğrenme yaklaşımının öğrencilerin ahlaki gelişimlerini ve öz güvenlerini arttırdığı ve bunun yanı sıra kişisel gelişimlerini de olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hizmet ederek öğrenme, Hayat bilgisi, Değerler eğitimi

Sorumlu Yazar : Kadir Ulusoy, Prof. Dr. , Mersin Üniversitesi, Türkiye, ulusoykadir@gmail.com, ORCID ID :0000-0002-3243-9347

TolgaTopcubaşı, Meb, Türkiye, topcubasitolga@gmail.com, ORCID ID :0000-0003-4660-8903

1509

Atf için: Ulusoy, K. ve Topcubaşı, T. (2019). Değerler eğitiminde hizmet ederek öğrenme yaklaşımı: Hayat bilgisi dersinde örnek bir uygulama. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1509-1544.

Giriş

Her geçen gün bilim ve teknolojinin hızlı gelişimi ülkelerin gereksinim duyduğu vatandaş tipinde değişime yol açmakta ve mevcut eğitim sisteminin gözden geçirilmesine, değişmesine ve yeni öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasına neden olmaktadır. Günümüzde toplum sorunlarına duyarlı, çözüm üretebilen, katılım becerilerine sahip ve bunları uygulayabilen, işbirliği içinde çalışabilen, üst düzey düşünme becerilerine sahip etkin vatandaşlara ihtiyaç duyulmaktadır (Bengiç Çolak, 2015, s. 3). Bu beceri ve değerlere sahip bireyler yetiştirmeyi amaç edinmiş, öğrencilere yaşama dair bilgiler sunarak, yaşadığı toplum ve dünyayı tanımasını sağlayacak ilk derslerden birisi hayat bilgisi dersidir.

Hayat bilgisi programın asıl amacı; temel yaşam becerilerine sahip, kendini tanıyan, sağlıklı ve güvenli bir yaşam süren, yaşadığı toplumun değerlerini özümseyen, doğaya ve çevreye duyarlı, araştıran, üreten ve ülkesini seven bireyler yetiştirmektir (MEB, 2018, s. 8). Hayat Bilgisi dersinin en önemli amaçlarından birisi de; çocukların eğitim süreciyle iyi bir insan, iyi bir vatandaş olması, çevresine etkin bir biçimde uyum sağlaması için gereken temel davranışları kazanmasıdır (Akinoğlu, 2004). Öğrenciler, iyi birer vatandaş olmak için gerekli ilk temel bilgi ve becerileri, ilköğretim okullarının birinci kademesinde Hayat Bilgisi derslerinde kazanırlar (Başbuğ, 2001, s. 124). Demir (2018, s. 46) hayat bilgisi dersini “*Çocuğun ruhsal ve bedensel gelişimini dikkate alarak onun iyi bir insan ve iyi bir vatandaş olması için sosyal bilimlerin ve fen bilimlerinin verilerinden bir bütün olarak yararlanıp çocuğu yaşama hazırlayan ilk ders*” şeklinde tanımlamaktadır. Yapılan tanımlamalara baktığımızda hayat bilgisi dersini; bireyin kendini tanımasını ve çevresiyle daha uyumlu hale gelmesini sağlayarak onu yaşama hazırlayan, yaşamda karşılaşacağı problemler karşısında en uygun çözümü üretebilen, vatanını ve milletini seven ve koruyan iyi bir vatandaş, iyi bir insan olmasını amaç edinen bir ders olarak tanımlamak mümkün olacaktır. Bu durumlar göz önünde bulundurularak Hayat Bilgisi dersinin değer öğretiminde en önemli derslerden biri olduğunu söylenebilir.

2018 Hayat Bilgisi Öğretim Programı’nda değerlerimiz, “*Öğretim Programları Perspektifi*” başlığı altında “*Değerlerimiz*” alt başlığı olarak sunulmuştur. Eğitim sistemimizin amacı değerlerimiz ve yetkinliklerimiz ile özdeşleşmiş bilgi, beceri, olumlu tutum ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bu bilgi, beceri ve davranışlar kazanımlar yolu ile öğrencilere kazandırılmaya çalışılırken değerler ve yetkinlikler edinilen bilgi ve becerilerin bütünlüğünü sağlayan köprü görevi görmektedirler. 2018 Hayat Bilgisi Öğretim Programı’nda, yer alan kök değerler: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik değerleridir. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem

ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır. (MEB, 2018, s. 7).

Yapılan çoğu araştırmalarda sadece anlatım yolu kullanılarak verilen değerler eğitiminin davranışa dönüşmesinin zor olduğu, uygulamalı etkinliklerle verilen değerler eğitimin daha rahat davranışa dönüştüğü ve daha kalıcı olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Buradan yola çıkarak Hayat Bilgisi dersinde yer alan değerlerin aktarımı için kullanılabilir en uygun uygulama yöntemlerinden birisinin "hizmet ederek öğrenme" yöntemi olduğunu söylemek mümkün olacaktır.

Hizmet ederek öğrenme yaklaşımı bir ders veya müfredatla ilişkili, kazanımların açıkça belirtildiği, gerçek toplum ihtiyaçlarını belirli bir süre boyunca ele alan, yansıtma ya da eleştirel çözümlene etkinliklerini içeren, sınıf içerisindeki öğretimin toplum hizmeti ile bütünleştirildiği etkinliklerdir (Skinner ve Chapman, 1999, s. 3).

Hizmet ederek öğrenme yaklaşımı değerler eğitiminde öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmeleri için kullanılması gereken bir yaklaşımdır. Speck ve Hoppe'ye (2004) göre hizmet ederek öğrenme; öğrencilerin okulda edindikleri teorik bilgileri uygulayarak toplumsal sorunlara çözüm bulmaya çalışma anlayışının bir ürünüdür (aktaran Ulusoy, 2019).

Hizmet ederek öğrenme süreci bireylerin toplumsal sorumluluk bilincini geliştirerek toplumun sorunlarıyla ilgilenmelerini ve bu sorunlara çözüm aramalarını sağlar. Öğrencilerin özgüvenlerini geliştirerek toplumsal duyarlık ve farkındalıklarını geliştiren hizmet ederek öğrenme yaklaşımı bunların yanında öğrencilerin iş birliği, dayanışma, etkili iletişim ve öz değerlendirme becerilerinin de gelişimini destekler (Küçüköğlü, 2012, s. 216-217).

Hizmet ederek öğrenme faaliyetlerinde akademik bilgi, vatandaşlığa ait tutum ve değerlerin kazandırılmasının yanı sıra özgüven, kendini tanıma, toplumdaki rolünü fark etme, empati kurabilme gibi kişisel becerileri kazandırmak da amaçlanmaktadır (Wilczenski ve Comey, 2007).

Hizmet ederek öğrenme projelerine katılan öğrencilerin toplumları hakkında bilgi sahibi olduklarını, akademik becerilerinin geliştiğini ve ihtiyacı olanlara yardım etme duygusu kazanarak böylece sosyal duyarlılıklarının geliştiğini ortaya koymuşlardır. Brown'a göre ise hizmet ederek öğrenme yaşam boyu gönüllülük faaliyetlerine olan isteğini ve diğer insanlarla empati kurma duygusunu kuvvetlendirmekte, "toplumu değiştirebileceklerine olan inançları" artırmaktadır (Astin ve Sax, 1998, s. 256).

Billig, Dan Jesse, Marc ve Michelle (2008) hizmet ederek öğrenme faaliyetlerine katılan öğrencilerde yardımseverlik, başkalarını düşünme ve vatandaşlık, sosyal sorumluluk, kendilerine ve başkalarına saygı ve hoşgörü gelişiminde farklılıklar tespit etmişlerdir. Hizmet ederek öğrenme faaliyetlerine katılan öğrencilerde bu değerlere ulaşma daha fazladır (aktaran Furco ve Root, 2010).

Hizmet ederek öğrenme yöntemi, değerler eğitiminde kullanılacak önemli yöntemlerden birisidir. Bengiç Çolak (2015), yaptığı araştırmada hizmet ederek öğrenme faaliyetleri ile öğrencilere sorumluluk alma, sosyal ve kültürel katılım, problem çözme, empati kurma, vatanseverlik, dürüstlük, sevgi, adalet gibi becerilerin ve yardımseverlik, hoşgörü, sorumluluk, dayanışma gibi değerlerin kazandırılabilceğini ifade etmiştir. Bunun yanında özellikle vatandaşlıkla ilgili beceri ve değerlerin kazanılmasında hizmet ederek öğrenme yönteminin etkili olduğunu vurgulamıştır. Ulusoy (2019), hizmet ederek öğrenme yaklaşımının karakter, değerler ve ahlak eğitiminde daha fazla kullanılması gerektiğini ifade etmiştir.

Hizmet ederek öğrenme uygulamasının ölçütlerinden biri olan katılımcılara toplum ihtiyaçlarını karşılamalarını ve öğrenme çıktılarını başarmalarını sağlayacak yeterli süre ölçütü; araştırma, planlama ve hazırlık, eylem, yansıtma ve paylaşma-kutlama aşamalarından oluşmaktadır. Aşağıda sırasıyla HEÖ projesinin aşamaları açıklanmıştır (NSLC, 2013).

1. Araştırma: Öğrenciler bu aşamada toplumun ihtiyaçlarını ve sorunlarını belirlemek için çalışırlar. Okul çevresinde veya yakın çevrelerinde bir süre gözlem yaparak, çeşitli gazete, internet ve televizyondaki haberleri takip ederek; kitap, dergi vb. basılı yayınları inceleyerek, grup arkadaşları ile beyin fırtınası yaparak toplum sorunlarını belirlemeye çalışırlar. Öğretmen ise bu süreçte öğrencilerin belirledikleri bu sorunları değerlendirmelerine ve hangisi üzerinde çalışacaklarına karar vermelerine yardımcı olur (NSLC, 2013).

2. Planlama ve Hazırlık: Bu aşamada öğrenciler, öğretmenin ve birlikte çalışmayı düşündükleri bir toplum kuruluşunun da işbirliği ile bir eylem planı geliştirirler. Eylem planının hizmeti gerçekleştirmek için tasarlanan etkinlikler, kişilerin sorumlulukları, zaman çizelgesi, gerekli kaynaklar ayrıntılı bir şekilde planlanmalıdır (NSLC, 2013). Ayrıca bu aşamada net öğrenme çıktıları konulmalıdır ve böylece öğrenciler kendinden ne beklediğini, projeden kendilerinin ne bekleyebileceklerini bilmelidirler (Duckenfield, 1992; Institute for Global Education ve Service Learning, 2003; aktaran Wilczenski ve Coomey, 2007, s. 37).

3. Eylem: Bu aşama projenin en önemli aşamasıdır. Öğrencilerin edindikleri hizmet deneyimi onların bilgi, beceri ve tutumlarını geliştirirken aynı zamanda topluma da fayda sağlayarak toplumun gelişmesine katkıda bulunur. Öğrenciler bu aşamada planladıkları hizmet etkinliklerini hayata geçirirler (NSLC, 2013).

4. Yansıtma: Öğrenciler bu aşamada toplumun ihtiyaçları, kendi etkileri, neyi yapıp neyi yapamadıkları, kamu yararına katkıları üzerine eleştirel olarak düşünürler (NSLC, 2013). Yansıtma aşaması sayesinde öğrencilerin hizmet deneyimi anlamlı hale gelir ve insanlarla etkileşimin önemini fark ederler. (Wilczenski ve Coomey, 2007, s. 29).

5. Paylaşma-Kutlama: Bu aşamada öğrenciler HEÖ projesinin sonuçlarını diğer öğrenciler, öğretmenler ve toplumdaki kişilerle paylaşırlar. Nitelikli bir paylaşma/kutlama aşaması öğrencilerin hizmet etme motivasyonunu ve yararlılık duygusunu takdir ve taltif eder (NSLC, 2013). Paylaşma aşaması öğrencileri ve öğretmenleri farklı projeler yapma konusunda cesaretlendirebilir, HEÖ projelerine verilen desteğin artmasını sağlayabilir. Bunun dışında projeyi başarıyla tamamlayan öğrenciler ve öğretmenler için de ayrı bir gurur kaynağı olması nedeniyle daha sonraki projeler için teşvik edici bir rol üstlenebilir.

Öğrencilerin toplum sorunlarına duyarlı, çevresindeki sorunlara çözümler üretebilen, adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik gibi kök değerlere sahip iyi bir vatandaş olması için Hayat Bilgisi öğrenme ortamlarında uygulanabilecek en önemli yaklaşımlardan birisi hizmet ederek öğrenme yaklaşımıdır. Buradan yola çıkarak bu araştırmanın amacı, Hayat Bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımının nasıl uygulanabileceğini, bu süreçte yaşanan sorunları, bu yaklaşımın öğrencilerin gelişimlerine katkısını belirlemektir. Bu temel amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilerin Hayat Bilgisi dersinde ortaya koydukları hizmet ederek öğrenme projelerinin niteliği nasıldır?
2. Hayat Bilgisi Dersinde uygulanan hizmet ederek öğrenme yaklaşımının öğrencilerin sosyal, duygusal ve ahlaki gelişimlerine katkısı nedir?
3. Hayat Bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımı uygulanırken karşılaşılan sorunlar nelerdir?

Yöntem

Öğrencilerin Hayat Bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımının nasıl uygulanabileceğini, bu süreçte karşılaşılan sorunları, HEÖ yaklaşımının öğrencilere çeşitli açılardan katkılarını belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada amaçlara uygun olacağı düşünüldüğünden nitel araştırma yöntemlerinin uygulanmasına ve eylem araştırması modelinin benimsenmesine karar verilmiştir.

Eylem araştırması modeli uygulama ve araştırmayı bir arada yürüten ve araştırmada elde edilen sonuçların uygulamaya kolaylıkla aktarıldığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır. Bu yaklaşım esnek yapısı sayesinde araştırmacıya veriye yakınlık, araştırma sürecini yakından tanıma ve yaşama imkanı tanımaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 78). Uygulama içinde yer alan bireyler kendi doğal ortamları uygulama sürecini doğrudan gözleyebilme, sürece uygun veri toplama yöntemleri belirleyebilme (bireysel görüşme, grup görüşmeleri, doküman analizi vb.), toplanan verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara göre yeniden veri toplama gibi kararları esnek bir yapı içinde alabilme olanağına sahiptirler (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 295).

Teknik/bilimsel/işbirlikli eylem araştırmalarında amaç daha önceden belirlenmiş kuramsal bir çerçeve içinde bir uygulamayı test etmek ya da değerlendirmektir. Kuramsal çerçeveye hâkim bir araştırmacının rehberliğinde uygulayıcı yeni bir yaklaşımı uygulamaya koyabilir ve bu süreç araştırmacı tarafından analiz edilerek uygulamaya ilişkin bir değerlendirme yapılabilir (Berg, 2001, aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 296-297). Bu araştırmada; Hayat Bilgisi dersinde, kuramsal bir çerçevesi olan Hizmet ederek öğrenme yaklaşımını uygulayıp değerlendirmek amaçlandığından eylem araştırması türlerinden teknik/bilimsel/işbirlikçi modeli benimsenmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu; kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemine göre seçilen, 2017-2018 eğitim öğretim yılında bir devlet okulunun 3. sınıfındaki her biri 10 kişiden oluşan 4 ayrı proje grubu olmak üzere toplamda 40 öğrenci oluşturmuştur. Proje grupları öğrencilerin istekleri göz önünde bulundurularak öğretmen tarafından eşit seviyede olacak şekilde düzenlenmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı ve öğrenci günlükleri, öğrencilerle birebir yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler, kamera ve fotoğraf kayıtları kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir.

Eylem Planlarının Hazırlanması ve Uygulanması

Eylem planlarının hazırlanması: Araştırmacı araştırma konusunu belirledikten sonra öğrenci gelişim ve değişimlerini doğrudan inceleyebilmesine olanak sağladığı için araştırma desenini eylem araştırması olarak belirlemiştir. Araştırmacı hizmet ederek öğrenme yaklaşımını Hayat Bilgisi dersi kapsamında uygulamaya karar vermiştir. Araştırmacı bu araştırmayı kendi sınıfında uygulamıştır. Bu kapsamda öncelikle öğrencilere hizmet ederek öğrenme yaklaşımının ne olduğundan bahsetmiş ve araştırma sürecinde öğrencilerle birlikte yapacaklarından bahsetmiştir. Bunun dışında araştırmacı öğrencilerin velileriyle de konu ile ilgili toplantı yaparak hizmet ederek öğrenme projeleriyle ilgili bilgi vermiş ve bu süreçte çocuklarına destek olmaları gerektiğini bildirmiştir. Öğrencileri onarlı dört gruba ayırarak her grubun kendi proje konusunu seçerek

uygulamaları istenmiştir. Araştırmacı, projenin başlangıç ve bitiş tarihlerini, proje değerlendirme ölçütlerini öğrencilerle uygulama öncesinde paylaşmıştır.

Uygulama için gerekli izinlerin alınması: Araştırmacı sınıf içerisinde uygulamaların yapılması ve dijital kayıtların tutulabilmesi için öğrenci velilerine eylem araştırması üzerine bilgi vermiş ve izin dilekçeleri vererek gerekli izinleri almıştır. Öğrenci veli dilekçelerinde eylem araştırmasının amacı ve uygulama içeriği üzerine bilgiler verilmiştir.

Eylem planlarının uygulanması: Öğrenciler uygulama sürecinde proje konularını belirlemiş, proje konularıyla ilgili gerekli planlamaları yapmış, projelerin uygulamış ve proje sonrası değerlendirmelerini yapmış ve projelerini çevresiyle paylaşmışlardır.

Hizmet ederek öğrenme uygulaması sonrası öğrenci görüşlerinin alınması: Hizmet ederek öğrenme yaklaşımı projeleri bitiminden sonra öğrencilerden "Hizmet ederek öğrenme projelerinin onlara sağladığı katkılar" ve "Hizmet ederek öğrenme proje uygulamaları esnasında yaşadıkları sorunlar" ile ilgili görüşme yapılarak bilgiler alınmıştır.

Tablo 1. *Eylem planlarının uygulama zamanları*

Araştırma Süreci	Tarih
Öğrencilere HEÖ hakkında ve araştırma sürecinde yapılacaklar hakkında bilgi verildi	05.03.2018
Öğrenci velilerine HEÖ hakkında ve araştırma sürecinde çocuklarına destek olmaları konusunda bilgi verildi.	12.03.2018
Proje konu seçimi	19.03.2018- 09.04.2018
Proje planlama	10.04.2018- 24.04.2018
Proje uygulama	25.04.2018- 25.05.2018
Proje yansıtma	28.05.2018- 01.06.2018
Proje paylaşma	04.06.2018- 08.06.2018
Yapılan uygulama ile ilgili öğrenci görüşlerinin alınması	11.06.2018- 15.06.2018

Araştırmanın uygulama süresi 12 haftalık zaman dilimini kapsamıştır. Hizmet ederek öğrenme yaklaşımı uygulama süreci başlamadan önce hayat bilgisi öğretim programında yer alan 3. sınıf kazanımlarından hizmet ederek öğrenme yaklaşımıyla ilişkilendirilebilecek kazanımlar belirlenmiş, daha sonra uygulama süreci başlatılmış ve öğrenciler gruplara ayrılarak belirlenen kazanımlarla ilgili HEÖ projesi yapmaları ve uygulamaları sağlanmıştır. Uygulama için öğrenci velilerinden gerekli izinler alınmıştır.

HEÖ projeleri Bengiç Çolak (2015) tarafından hazırlanan “HEÖ Projesi Değerlendirme Formu” ile değerlendirilmiştir. Bu form HEÖ projesinin “araştırma, planlama ve hazırlık, eylem, yansıtma, paylaşma-kutlama aşamaları” ile projenin geneline yönelik olmak üzere toplam 6 bölümden oluşmaktadır. Araştırmacı öğrencilerin projelerini “Çok Nitelikli”, “Nitelikli”, “Orta”, “Geliştirilmeli”, “Proje Tamamlanmadı” olarak belirlediği ölçütlere göre sınıflandırmıştır. Bengiç Çolak (2015) tarafından hazırlanan “HEÖ Projesi Değerlendirme Formu” ekte (Ek-1) verilmiştir.

Bulgular

Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersinde Ortaya Koydukları Hizmet Ederek Öğrenme Projelerinin Niteliğine İlişkin Bulgular

Tablo 2. Hayat bilgisi dersinde öğrenciler tarafından ortaya konulan HEÖ projelerinin nitelikleri

HEÖ Projelerinin Nitelikleri	Projelerin İsimleri	Sayı
Çok Nitelikli	Okulumuzdaki Lösemili Arkadaşımıza Destek Olalım	3
	Kolları Olmayan ve Ayaklarıyla Güzel Resimler Çizen Muhammet Emin Bitkay'ı Sınıfa Davet Edelim	
	Çocuk Esirgeme Kurumu'ndaki Çocuklara Oyuncak Yardımı Projesi	
Nitelikli	Sokak Hayvanlarını Besleyelim	2
	Kışın üşüyen Kediler İçin Okul Bahçesine Kedi Evi Yapalım	
Orta	Okuldaki Suriyeli arkadaşlarımızın ihtiyaçlarını karşılayalım	1
Geliştirilmeli	Mahallemizdeki İnsanları Geri Dönüşüm Konusunda Bilinçlendirme	1
Proje Tamamlanmadı	Plastik Kapak Toplayıp Engelliler için Tekerlekli Sandalye Alalım	1

Tablo 2 incelendiğinde “HEÖ Projesi Değerlendirme Formu” na göre projelerin 3’ünün “Çok Nitelikli”, 2’sinin “Nitelikli”, 1’inin “Orta”, 1’inin “Geliştirilmeli” ve 1’inin “Proje Tamamlanmadı” olarak değerlendirildiği görülmektedir. Aşağıda HEÖ Projeleri’nden bahsedilmiş olmakla birlikte projeler daha ayrıntılı olarak açıklanmaya çalışılmıştır.

Okulumuzdaki Lösemili Arkadaşımıza Destek Olalım Projesi

"Okulumuzdaki Lösemili Arkadaşımıza Destek Olalım" projesi öğrencilerin aynı okulda farklı bir sınıfta lösemi hastası bir arkadaşlarının olduğunu öğrenmeleriyle ortaya çıkmıştır. Hastalığından kaynaklı lösemi hastası arkadaşlarının okula gelemediğini öğrenen öğrenciler,

lösemi hastası arkadaşlarının bu süreçte motivasyonu arttırmak ve onun çok istediği bir hayalini yerine getirmek istemişlerdir. Lösemi hastası arkadaşlarının en büyük hayallerinden birinin kendi bilgisayarında film izlemek olduğunu öğrenen grup üyeleri bilgisayar alacak kadar mali kaynak oluşturmak için farklı fikirler üretmişler ve nihai karar olarak ayraç yapıp okuldaki arkadaşlarına ve çevresindeki insanlara satma kararı almışlardır. Grup üyeleri , hazırladıkları ayraçları okuldaki arkadaşlarına, öğretmenlere, çevresindeki komşulara, esnaflara satarak hedefledikleri mali kaynağa ulaşabilmişlerdir. Grup üyeleri sürecin başında planladığı projeyi eksiksiz yerine getirebilmiş, hedeflediği mali kaynağa ulaşabilmiş ve sürecin sonunda lösemili arkadaşlarının hayalini gerçekleştirerek iyilik yapmanın hazzına ulaşmışlardır.

"Okulumuzdaki Lösemili Arkadaşımıza Destek Olalım" projesi araştırmacı tarafından "Çok Nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Grup üyeleri projelerini araştırma aşamasında farklı kaynaklardan destek almış ve neler yapabilecekleri ile ilgili bir çok kişiye danışmışlardır. Grup üyeleri düşündükleri projenin planlamasını iyi yapmış olup, grup içerisindeki görev dağılımını da adil bir şekilde paylaşmışlardır. Projelerinin eylem aşamasında okuldaki tüm sınıflara giderek ve yakın çevrelerine de projelerinden bahsederek projelerinin tanıtımını yapmışlardır. Grup üyeleri projenin gerçekleşmesi için gerekli mali desteği oluşturma konusunda ayraç yapıp arkadaşlarına ve yakın çevresine satma kararı almıştır. Eylem aşaması bölümünde grup üyeleri hazırladıkları ayraçları arkadaşlarına ve yakın çevrelerine satarak istedikleri maliyeti elde etmişlerdir. Grup üyeleri proje sonrasında yaptıklarını eleştirel bakış açısıyla değerlendirebilmişlerdir. Proje bitiminde proje kapsamında yaptıklarını okuldaki tüm sınıflarla ve yakın çevresiyle paylaşarak onlara örnek olmuşlardır. Genel anlamda değerlendirildiğinde grup üyeleri üzerine düşen sorumlulukları zamanında ve eksiksiz yerine getirmişlerdir. Grup üyeleri proje süreci boyunca grup arkadaşlarıyla iyi bir iletişim kurabilmiş, birbirlerinin görüşlerine saygı göstermiş ve işbirliği içinde çalışabilmişlerdir. Bu nedenle "Okulumuzdaki Lösemili Arkadaşımıza Destek Olalım" projesi "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

Kolları Olmayan ve Ayaklarıyla Güzel Resimler Çizen Engelli Arkadaşımızı Sınıfa Davet Edelim Projesi

Grup üyeleri, projelerinin araştırma aşamasında kendi oturdukları ilçede doğuştan kolları olmayan fakat ayaklarıyla harika resimler çizen bir çocuğun olduğunu fark etmişlerdir. Buradan yola çıkarak kolları olmayan ve ayaklarıyla güzel resimler çizen bu öğrenciyi sınıfa davet etme ve ona bir hediye alma fikri, projeyi oluşturmuştur. Grup üyeleri, projenin hedeflerini ve planlamasını hazırlamış ve bu planlamaya göre hareket edebilmiştir. Projenin planlama evresi bittikten sonra

projenin eylem aşamasında planladıkları etkinlikleri zamanında gerçekleştirebilmişlerdir. Proje eylem aşamasında; kolları olmayan ve ayaklarıyla güzel resimler çizen engelli çocuk, engelliler gününde sınıfa çağırılmış ve bir hediye verilmiştir. Kolları olmayan engelli çocuk, öğrencilere; engellilere acıyarak bakılmaması gerektiğini, engellilerin de birçok şeyi başarabildiğini anlatmış ve öğrencilerde bu konuda bir farkındalık oluşturabilmiştir. Bunun dışında bu engelli birey, bazı haftalar öğrencilerin resim dersine girerek, onlara resim çizmenin inceliklerini anlatmıştır. Bu sayede güzel bir etkileşim ortamı oluşmuştur. Sürecin başında engelli bireye karşı önyargısı olan öğrenciler, daha sonra onunla çok iyi iletişim kurarak samimiyet kurabilmişlerdir.

Projenin eylem aşaması sorunsuz bitmiştir. Projenin yansıtma aşamasında öğrenciler yaptıkları projeyi eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirebilmiş ve projenin hangi aşamasında başarılı ve başarısız olduklarını, hata yaptıkları anları belirleyebilmişlerdir. Projenin paylaşma ve kutlama aşamasında ise hazırladıkları projeyi okulda tüm sınıflarla, öğretmenlerle ve yakın çevresiyle paylaşmışlardır. Bu nedenle "Kolları Olmayan ve Ayaklarıyla Güzel Resimler Çizen Engelli Arkadaşımızı Sınıfa Davet Edelim " projesi "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

Kışın Üşüyen Kediler İçin Okul Bahçesine Kedi Evi Yapalım Projesi

Proje üyeleri, kışın dışarıda soğukta üşüyen kedileri düşünerek onlar için bir kedi evi yapmayı planlamışlardır. Grup üyeleri proje konusunda bir türlü uzlaşamadıkları için proje önerilerini zamanında teslim edememişler, projenin planlama aşamasında proje için yapmayı düşündükleri etkinlikleri belirlemede zorlanmışlardır. Bu aşamada öğretmen gruba yardımcı olmuştur. Grup üyeleri grup içindeki görev paylaşımında sıkıntı yaşamış olup süreç içerisinde grup üyeleri görevleri yerine getirmek konusunda kendi aralarında anlaşmazlık yaşamışlar, zamanı etkili kullanamamışlardır. Bu nedenlerle HEÖ Projesi Değerlendirme Formu 'na göre değerlendirile "Kışın üşüyen Kediler İçin Okul Bahçesine Kedi Evi Yapalım" projesinin niteliği "orta" olarak belirlenmiştir. Öğrenciler proje sonunda okul idaresiyle iletişime geçerek okul bahçesine yaptıkları kedi evinin fotoğraflarının okul sitesinde paylaşılmasını istemişlerdir ve paylaşılmasını sağlamışlardır. Bunun dışında yaptıkları proje posterlerini okul panosunda sergileyerek yaptıkları projeleri tüm okul öğrencileri, öğretmenleri ve velileri ile paylaşmışlardır. Böylece bu kişiler de projeler hakkında bilgi sahibi olma fırsatı bulmuşlardır. Genel olarak değerlendirdiğin grup üyeleri projenin planlama ve hazırlık ve eylem aşamasında sıkıntılar yaşadıkları ve zamanı etkili kullanmadıkları için projeleri araştırmacı tarafından "orta" olarak değerlendirilmiştir.

Hayat Bilgisi Dersinde Ortaya Konan Hizmet Ederek Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Gelişimlerine Katkısına İlişkin Bulgular

Hayat Bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımının öğrencilerin gelişimlerine katkısı öğrencilerle yapılan birebir görüşmeler analiz edilerek belirlenmeye çalışılmıştır. 20 öğrenci ile yapılan birebir görüşmelerde “Hayat Bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımıyla ders işlemeye başladığından bugüne kadar bu çalışmanın size neler kattığını düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Belirlenen tema ve kategoriler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Görüşme yapılan öğrencilerin Hayat Bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımının katkısıyla ilgili düşünceleri

HEÖ yaklaşımının öğrencilere katkıları	f
İyilik yaptık.	14
Birisine iyilik yapmak bizi çok mutlu etti.	11
Dersi daha iyi öğrendik.	8
Toplumdaki sorunlara karşı daha duyarlı olduk.	6
Takım çalışmasının ve işbirliğinin önemini anladık.	5
Engellilere acınmaması gerektiğini öğrendim.	5
Engellilere karşı korkum gitti.	3
Engellilerin istedikleri şeyleri yapabileceklerini öğrendim.	2
Geri dönüşümün ne kadar önemli olduğunu anladım	2
Sokak hayvanlarına karşı daha duyarlıyım.	2
Yardıma muhtaç insanlara yardım etmeliyiz.	1
Kitapta yazılanları yaşayarak öğrendik.	1

Hayat Bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımının öğrencilere katkıları ile ilgili öğrencilerle yapılan görüşmelerde, öğrenciler bu sürecin en fazla onlara sağladığı katkının iyilik yapmak ve iyilik yapmanın onlara verdiği mutluluk olduğunu görüşlerinde ifade etmişlerdir. Bununla ilgili Ö-17 düşünceleri şu şekilde ifade etmiştir.

Ö-17: Biz bu proje sayesinde kanser olan arkadaşımıza yardım ettik. Ona iyilik yaptık. Onu mutlu ettik. Ve onu mutlu etmek beni de çok mutlu etti. İyilik yapmak çok güzel bir şey.

Görüldüğü üzere Ö-17, bu süreçte iyilik yapmanın hazzını yaşamış ve iyilik yapmanın ve başkalarına yardım etmenin çok güzel bir şey olduğunu ifade etmiştir. Hizmet ederek öğrenme

yaklaşımıyla öğrenci iyilik yapmanın ve yardımlaşmanın önemini kendi fark etmiştir. Bu yaklaşım tam olarak yapılandırmacı yaklaşımı yansıtmaktadır. Çünkü öğrenci bu süreçte yaparak ve yaşayarak sürecin içinde aktif rol almış olup, ulaşılmaması gereken sonuçlara kendi ulaşmıştır.

Görüşme yapılan öğrenciler, Hayat Bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımının kendilerine sağladığı en önemli katkılardan birisinin “dersi daha iyi öğrendikleri” olduğunu ifade etmişlerdir. Bununla ilgili Ö-5 düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir.

Ö-5: Hizmet ederek öğrenme projeleri sayesinde Hayat Bilgisindeki dersleri daha iyi öğrendiğimi düşünüyorum. Çünkü öncesinde sadece kitaptan konuyu okuyarak ders işliyorduk. Fakat şimdi kitapta yazanları kendimiz hayatta uyguladık ve dersi daha iyi öğrendik.

Hayat Bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımının öğrencilere katkıları ile ilgili öğrencilerle yapılan görüşmelerde, öğrenciler “Engellilere acınmaması gerektiğini öğrendim.”, “Engellilere karşı korkum gitti.”, “Engellilerin istedikleri şeyleri yapabileceklerini öğrendim.”, “ Geri dönüşümün ne kadar önemli olduğunu anladım.”, “Sokak hayvanlarına karşı daha duyarlıyım.”, cevaplarını vermişlerdir. Öğrencilerin verdiği bu cevaplar, öğrencilerin proje sürecinde kazandıkları değerleri ve becerileri ifade etmektedir. Buradan öğrencilerin Hayat Bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımını kullanarak istenilen kazanımlara kendilerinin ulaşabildiği sonucuna varabiliriz.

Hayat Bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımının öğrencilere sağladığı katkılar ile ilgili öğrenciler bu süreçte takım çalışması ve işbirliğinin önemini kavradıklarını düşüncelerinde ifade etmişlerdir. Bu durumla ilgili Ö-11 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

Ö-11: Projede arkadaşlarımızla görev dağılımı yaptık ve herkes görevlerini güzel bir şekilde yerine getirdi. Bazı gruplarda birbirleriyle anlaşamayan ve görevini yerine getirmeyen kişiler vardı. O gruplar projelerini tamamlamakta zorlandılar. Fakat gruptaki herkes kendine düşen görevi yaparsa o grup projesini iyi bir şekilde tamamlıyor. Biz grup arkadaşlarımızla çok iyiydik. Görevleri güzelce paylaştık ve yerine getirdik. Ben bu projede takım çalışmasının önemini anladım.

Hayat Bilgisi Dersinde Hizmet Ederek Öğrenme Yaklaşımını Uygulanırken Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bulgular

Hayat Bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımını uygularken karşılaşılan sorunlar, öğrencilerle yapılan birebir görüşmeler analiz edilerek belirlenmeye çalışılmıştır. 20 öğrenci ile yapılan birebir görüşmelerde “Hayat Bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımını uygularken ne tür sorunlarla karşılaştınız?” sorusu yöneltilmiştir. Belirlenen tema ve kategoriler Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Görüşme yapılan öğrencilerin Hayat Bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımı uygulanırken karşılaştığı sorunlar ile ilgili düşünceleri

HEÖ projesi sürecinde karşılaşılan sorunlar	f
Grup üyeleriyle buluşmada sorun yaşadık.	8
Görev paylaşımında sorun yaşadık.	6
Zamanı etkili kullanamadık.	5
Grup arkadaşlarımız kendilerine verilen görevi yerine getirmediler.	4
Proje seçimine karar veremedik.	3
İyi bir planlama yapamadık.	3
Planlanan tüm etkinlikleri yerine getiremedik.	3
Mali kaynak bulma sıkıntısı yaşadık.	2
Yaptığımız projeyi çoğu kişiyle paylaşamadık.	1

Tablo 4 incelendiğinde Hayat Bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımı uygulanırken öğrencilerin karşılaştığı sorunlar ile ilgili öğrencilerle yapılan görüşmelerde, öğrenci görüşlerinin 8'inin "grup üyeleriyle buluşmada sorun yaşadık", 6'sının "görev paylaşımında sorun yaşadık", 5'inin "zamanı etkili kullanamadık", 4'ünün "grup arkadaşlarımız kendilerine verilen görevi yerine getirmediler" ile ilgili olduğu görülmektedir. Ö-3 hizmet ederek öğrenme projesi sürecinde yaşadığı sorunu şu şekilde anlatmaktadır:

Ö-3: Biz en başta proje konusu bulma konusunda sorun yaşadık. Herkes farklı bir proje konusu buldu. Kimse kimsenin proje konusunu beğenmedi. O yüzden proje öneri formunu vermede geç kaldık. Daha sonra proje bulma konusunda anlayamadığımız için öğretmenimizden yardım istedik. Öğretmenimiz proje bulma konusunda yardım etti ve proje konumuza karar verdik. Diğer gruptaki arkadaşlarımız biz proje konusuna karar verene kadar projelerini planlamış hatta uygulamaya bile başlamışlardı. Biz diğer gruplara göre geç kalmıştık. Zamanı yetiştiremedik. Grup arkadaşlarımızla buluşamadığımız için planlamayı da bir türlü yapamadık. Grupta kimsenin umurunda değildi. Ben arkadaşlarıma buluşalım diyordum ama bir türlü buluşamıyorduk. Buluşamadığımız için planlamayı da iyi yapamadık ve projemizi tamamlayamadık.

Projesinin tamamlayamayan grupta olan Ö-3 proje sürecinde yaşadığı sorunların grup üyelerinin buluşamamasından kaynaklı olduğunu dile getirmiştir. Grup üyeleri bir araya gelmekte

problem yaşadığı için proje konusu seçiminde uzlaşma sağlanamamış ve proje önerilerini istenilen zamanda verememişler, iyi bir planlama yapamamışlar ve zamanı verimli kullanamamışlardır.

Ö- 19 hizmet ederek öğrenme projesinde yaşadığı sorunu şu şekilde ifade etmiştir:

Ö-19: Biz projemiz için para bulma konusunda sıkıntı yaşadık. Çocuk esirgemedeki arkadaşlarımıza güzel oyuncaklar almak için gruptaki arkadaşlarımızın projeyi diğer sınıflara ve çevresindeki insanlara anlatarak projemiz için yardım istemesi gerekiyordu. Fakat grup arkadaşlarımızdan bazıları utangaç oldukları için farklı sınıflara gidip ya da başkalarına gidip yardım istemedi. Hep aynı kişiler yaptık bu işi. Ama sonunda yeterince para toplamayı başardık. Bence gruptaki bazı kişiler görevlerini tam olarak yapmadı.

Görüldüğü üzere, Ö-19 yaptıkları proje sürecinde mali kaynak bulma konusunda, grup arkadaşlarının üstlerine düşen görevlerini yerine getirmediğini ifade etmiştir. Grup arkadaşlarından bazılarının bu konuda çekingen olduğunu ifade eden Ö-19 bu görevi bazı kişilerin üstlendiğini görüşlerinde ifade etmiştir. Ö-19, hizmet ederek öğrenme proje esnasında grup üyelerinin bazılarının üstlerine düşen görevlerini yerine getirmediği konusunda sıkıntı yaşadıklarını dile getirmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Hayat Bilgisi dersinde öğrenciler tarafından ortaya konulan hizmet ederek öğrenme projelerinin nitelikleri Bengiç Çolak (2015) tarafından hazırlanan HEÖ Projesi Değerlendirme Formu'na göre 3'ü "çok nitelikli", 2'si "nitelikli", 1'i "orta", 1'i "geliştirilmeli" ve 1'i "proje tamamlanmadı" olarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda Hayat Bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme projelerinin 3.sınıf öğrencileriyle uygulanabileceği ortaya konulmuştur. Bu araştırmaya benzer olarak Bengiç Çolak (2015), hizmet ederek öğrenme yaklaşımının Sosyal Bilgiler dersinde uygulanabileceğini belirtmiştir.

Araştırma bulguları sonucunda Hayat Bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımının öğrencilere; iyilik yapma, yaptıkları iyilikten haz duyma, konuyu daha iyi öğrenme, toplumdaki sorunlara karşı daha duyarlı olma, takım çalışması ve işbirliğinin önemini fark etme, engellilere karşı daha duyarlı olma, sokak hayvanlarına karşı daha duyarlı olma, geri dönüşüme karşı daha duyarlı olma konularında katkı sağladığı ortaya çıkmıştır. Buradan yola çıkarak Hayat Bilgisi dersinde uygulanan hizmet ederek öğrenme projelerinin öğrencilerin kişisel, duygusal, sosyal ve ahlaki gelişimlerine, bilhassa değer öğretimine katkı sağladığını söyleyebiliriz.

Bengiç Çolak'ın (2015) yaptığı çalışmada Sosyal Bilgiler dersinde HEÖ yaklaşımı kullanılmasının öğrencilerin akademik gelişimlerine katkısının; yeni bilgiler öğrenme, ilk defa

HEÖ proje deneyimini yaşama, bilimsel araştırma yapmayı öğrenme ve daha iyi projeler hazırlayabilecekleri düşüncesini uyandırma şeklinde olduğu ortaya çıkmıştır. Görüldüğü üzere Bengiç Çolak'ın (2015) araştırmasındaki bulgular bu çalışmadaki bulgularla paralellik göstermektedir. Altınok'un (2019) yaptığı çalışmada öğrencilerin hizmet ederek öğrenme faaliyetleri sonrasında kendilerini iyi vatandaş olarak görme oranı artmış olduğu bulgusu bu çalışmada, öğrencilerin hizmet ederek öğrenme sürecinde iyilik yapmanın önemini fark etme ve iyilik yapmanın mutluluğunu yaşama bulgularıyla örtüşmektedir. Buch ve Harden'ın (2011) araştırmasının toplum sorunlarını fark etme, Yorio ve Ye'nin (2012) araştırmasının sosyal konuları anlama bulguları bu çalışmadaki toplumdaki sorunlara karşı daha duyarlı olma bulgusuyla örtüşmektedir. Pepin'in (2013) araştırmasının HEÖ projelerinin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkisi olmadığı bulgusu bu çalışmadaki HEÖ projeleri "konuların daha iyi öğrenilmesini sağlar bulgusuyla farklılık göstermektedir.

Araştırma bulguları sonucunda Hayat Bilgisi dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımını uygularken öğrencilerin en çok karşılaştığı sorunların; grup üyeleriyle bir araya gelememe, zamanı verimli kullanamama, grup üyelerinden bazılarının sorumluluklarını yerine getirmemesi, proje konusunu bulmanın zorlukları olarak ifade etmişlerdir. Bengiç Çolak'ın (2015) yaptığı çalışmada Sosyal Bilgiler dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımını uygulanırken karşılaşılan sorunların ne olduğuna dair bulunduğu bulgular bu çalışmadaki bulgulara benzerlik göstermektedir. Matthews ve Zimmerman'ın (1999), Dymond, Chun, Kim ve Renzaglia'nın (2013) hizmet ederek öğrenme yaklaşımında öğrencilerin yaşadığı zaman sorunu bulgusu bu çalışmayla paralellik göstermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde hizmet ederek öğrenme sürecinde araştırmacı gözlemlerinden yola çıkarak; hizmet ederek öğrenme yaklaşımının öğrencilerin toplum sorunlarına duyarlı, toplum sorunlarına çözümler üretebilen, sosyal katılım becerisi yüksek, farklılıklara karşı duyarlı, empati kurabilen, sorumluluk sahibi ve hizmet duygusu gelişmiş bireyler olarak yetişmesine katkı sağladığı gözlemlenmiştir. Bunların yanında hizmet ederek öğrenme yaklaşımının öğrencilerin ahlaki gelişimlerini ve öz güvenlerini arttırdığı ve bunun yanı sıra kişisel gelişimlerini de olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır.

Araştırmada ulaşılan bulgulara dayalı olarak geliştirilen öneriler şu şekildedir:

- HEÖ yaklaşımıyla ilgili öğretmenlere seminerler verilebilir.
- HEÖ yaklaşımına Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler programında yer verilebilir.
- HEÖ projelerinde öğrencilerin uyguladığı projeye göre süre konusu esnek tutulabilir.
- HEÖ projeleri, sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içinde yürütülebilir.

- Yapılan araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır; araştırmacılar nicel ve nitel araştırma yöntemlerini birlikte kullanabilecekleri çeşitli araştırmalar tasarlayabilirler.
- Araştırma Hayat Bilgisi dersinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar HEÖ yaklaşımının farklı derslerde uygulanmasına yönelik araştırmalar yapabilirler.
- Araştırmanın alışma grubunu 3. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmacılar ilkokul ve ortaöğretimin farklı şubelerdeki öğrencileri çalışma gruplarına dahil edebilirler.

Kaynakça

- Akinoğlu, O. (2004). Hayat bilgisi öğretimi. Cemil Öztürk ve Dursun Dilek (Ed.), *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* (s. 2-13). Ankara: Pegem Akademi.
- Altınok, A. (2019). *Sosyal bilgilerde hizmet ederek öğrenmenin öğrencilerin iyi vatandaşlık algı, bilgi ve tutumlarına etkisi ve öğretmen görüşleri*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Astin, A. ve Sax, L. (1998). How undergraduates are affected by service participation. *Journal of College Student Development*, 39(3), 251-263.
- Başbuğ, A. S. (2001). İlköğretimde neden ve nasıl sosyal bilgiler. *Sosyal Bilimler Öğretiminde Alternatif Teknik ve Yöntemler Sempozyumu*. İstanbul: Eyüboğlu Eğitim Kurumları.
- Bengiç olak, G. (2015). *Sosyal bilgiler dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımının vatandaşlık eğitimindeki rolü*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Buch, K. ve Harden, S. (2011). The impact of a service-learning project on student awareness of homelessness, civic attitudes, and stereotypes toward the homeless. *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, 15(3), 45- 61.
- Demir, F. (2018). *Değer öğretimi yaklaşımlarına göre hayat bilgisi dersinde değerler eğitimini*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Dymond, S. K., Chun, E. J., Kim, R. K. ve Renzaglia, A. (2013). A validation of elements methods, and barriers to inclusive high school service-learning programs. *Remedial and Special Education*, 34(5), 293-304.
- Furco, A. ve Root, S. (2010). Research demonstrates the value of service learning. *Phi Delta Kappan*, 91(5), 16-20.

- Küçüköğlü, A. (2012). Öğretmen eğitiminde topluma hizmet uygulamaları deneyimsel bir öğrenme yaklaşımı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(4), 214–226.
- Matthews, C. ve Zimmerman, B. B. (1999). Integrating service learning and benefits and challenges. *Technical Communication Quarterly*, 8(4), 383-404.
- MEB, (2018). Hayat bilgisi dersi öğretim programı (İlkokul 1, 2, ve 3. sınıflar). 30.10.2019 tarihinde <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=326> adresinden erişilmiştir.
- NSLC, (2013). Service-learning in action. 16. 09. 2019 tarihinde <http://www.servicelearning.org/sites/default/files/download/bring-learning/service-learning-in-action.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Pepin, G. M. (2013), *Effects of a language arts service-learning on sixth-grade academic achievement*. Unpublished Doctoral Dissertation, Walden University, Minnesota, USA.
- Skinner, R. ve Chapman, C. (1999). Service learning and community service in K-12 public schools. *National Center for Education Statistics*. 25.09.2019 tarihinde <http://nces.ed.gov/pubs99/1999043.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Ulusoy, K. (2019). *Karakter değerler ve ahlak eğitimi*. Ankara, Türkiye: Pegem Akademi
- Wilczenski, F. L. ve Coomey, S. M. (2007). *A practical guide to service learning: strategies for positive development in schools*. New York: Springer Science ve Business Media.
- Yıldırım, A.ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin
- Yorio, P. L. ve Ye, F. (2012). A meta-analysis on the effects of service learning on the social, personal and cognitive outcomes of learning. *Academy of Management Learning ve Education*, 11(1), 9-27.

Ek 1. Hizmet ederek öğrenme projesi değerlendirme formu

Proje Değerlendirme Formu

Çok İyi: 5 İyi: 4 Orta: 3 Kabul Edilebilir: 2 Zayıf: 1 Hiç: 0

HEÖ PROJESİ DEĞERLENDİRME FORMU

ÖLÇÜTLER	DERECELER					
	Çok iyi	İyi	Orta	Kabul Edilebilir	Zayıf	Hiç
Araştırma Aşaması						
1.Proje konusuna karar verirken hizmet temelli olmasına dikkat etme						
2.Proje konusunu farklı kaynaklardan araştırma						
3.Proje öneri formunu zamanında teslim etme						
Toplam						
Planlama ve Hazırlık Aşaması						
4.Grup içinde görev paylaşımını yapma						
5.Proje için yapmayı düşündükleri etkinlikleri belirleme						
6.Proje için gerekli mali ihtiyaçları tespit etme						
7.Projelerini tanıtıcı el ilanları veya afişler hazırlama						
Toplam						
Eylem Aşaması						
8.Hazırladıkları el ilanları veya afişlerini okula, yaşadıkları yere ve çevrelerine asma						
9.Okuldaki tüm sınıflara giderek projelerini tanıtmaya						
10.Planladıkları etkinlikleri zamanında gerçekleştirme						
11.Projeleri için gerekli mali desteği sağlama						
Toplam						
Yansıtma Aşaması						
12.Proje sürecinde yaptıklarını eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirme						
13.Projenin her aşamasına yönelik başarılı ve başarısız oldukları yönleri belirleme						
14.Proje değerlendirme posterini, proje değerlendirme raporundaki kriterleri dikkate alarak hazırlama						
Toplam						
Paylaşma ve Kutlama Aşaması						
15.Hazırladıkları proje değerlendirme posterini okul öğrencileri//öğretmenleri/velileri ile paylaşma						
Toplam						
Projenin Tüm Aşamalarına Yönelik Ölçütler						
16.Zamanı etkili ve verimli kullanma						
17. Üzerine düşen sorumlulukları zamanında ve eksiksiz yapma						
18.Grup arkadaşlarının görüşlerine saygılı olma						
19.Grup arkadaşları ile işbirliği içinde çalışma						
20.Grup üyeleri aralarında yaşadıkları sorunları kendi başlarına çözmeyi başarma						
Toplam						
Genel Toplam						

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

Ahi Evran University Journal of Kırşehir Education Faculty

ISSN: 2147 - 1037

Service Learning Approach In Values Education: A Sample Implementation In Life Science Course

Kadir Ulusoy

Tolga Topcubaşı

DOI:10.29299/kefad.2019.20.03.015

[Article Information](#)

Received:29/03/2019 Revised:10/07/2019 Accepted:27/10/2019

Abstract

The aim of the research is to determine how the learning approach can be applied in Life Science course, the problems experienced in this process and the contribution of this approach to students' social, emotional and character development. This research is a qualitative study and modeled as an action research. In the 2017-2018 academic year, the participants of the study formed of totally 40 student 4 separate project groups, each consisting of 10 people in the 3rd graders of a public school. The application period of the study covered a period of 12 weeks. In this study, as data collection tools, researcher and student diaries, semi-structured one-to-one interviews with students, were used. The data were analyzed by content analysis technique. Before the implementation process of the Service Learning Approach started, the achievements which could be related to the service learning approach from the 3rd grade achievements in the Life Science curriculum, were determined, then the implementation process was started and the students were divided into groups and they were provided with doing service learning project and implementation of the project. When the data obtained from the study were evaluated, as a result, it was observed that the service learning approach contributed to the students' ability to produce solutions to community problems, to be able to produce social responsiveness, to be sensitive to differences, to be able to empathize, to be responsible and to be educated as an individual whose sense of service developed. In addition to these, it was concluded that the service learning approach increased the students' moral development and self-confidence as well as, it was concluded that it also affected their personal development positively.

Keywords: Service learning, Life Science, Values education

Introduction

The fast development in science and technology day by day changes the profile of citizen that countries need and causes the reconsideration of current education system and application of new teaching methods and techniques. As of today, there is a need for effective citizens who are sensitive to societal problems, solution oriented, have capabilities of participation and application in reality, cooperative team member and have high level of intelligence abilities (Bengiç Çolak, 2015, p. 3). Life science class is one of the first lessons that aimed at raising individuals who have these capabilities and values, and it is the lesson that presents information about life that will introduce the society and world living in to the students.

The main purpose of life science program can be stated as to raise individuals who has core living skills, who know himself / herself, live a health and safe life, internalize the values of society living in, sensitive to the nature and environment, continuous researcher, productive and warmhearted to his / her country (MEB, 2018, p. 8). One of the most important aims of Life Science course is provide students the core behaviors such as; to be a good person, a good citizen, and to gain the basic behaviors needed to adapt to the environment effectively (Akınoğlu, 2004).

Students gain primary knowledge and skills in order to be a good citizen in the Life Science lessons while they are in the first stages of primary schools (Başbuğ, 2001, p. 124). Demir (2018, p. 46) defines the life science course as *“the first lesson that prepares the child for life by taking the data of social sciences and physical science into consideration as a whole in order to make the child a good person and a good citizen while taking into account the physical and mental development of the child”*. Looking at the meanings of the course of life science; it will be possible to define as follows; a course aimed at making him / her a better citizen and a good person who can prepare him / herself for life, produce the most suitable solution in the face of problems, love and protect his / her country and community. Considering these circumstances into account, it can be said that the Life Science course is one of the most important value teaching courses.

In the 2018 Life Science Education Program, our values are presented as in the title of *Our Values* under the *“Perspective of Curriculum”*. The aim of our education system is to educate individuals with knowledge, skills, positive attitudes and behaviors that are identified with our values and competencies. Life Science Curriculum 2018's core values are: fairness, tolerance, integrity, self-control, flexibility, loyalty, compassion, accountability, patriotism, and helpfulness. Those principles, together with the corresponding sub-values and other core values, must come to life in the teaching and learning cycle all on their own. (MEB, p. 7, 2018).

It is found in most research that it is difficult to turn the values of education into behavior just by using only narrative methods, and that values given by realistic practices make education more relaxed and more long-lasting behavior. From this point of view, it will be possible to say that "Service Learning" approach is one of the most suitable implementation methods that can be used to integrate values in the field of Life Science.

Teaching by serving approach is similar to a course or program where results are clearly stated, addressing specific community needs over a period of time, including reflective or critical review tasks, where classroom learning is incorporated into community service (Skinner and Chapman, 1999, p. 3).

The approach to service learning is an approach that should be used to teach students values by doing so. According to Speck and Hoppe (2004) Service Learning; it is a result of understanding by applying the theoretical knowledge gained by students at school to try to find solutions to social problems (cited in Ulusoy, 2019).

The learning process by serving allows individuals to solve society's problems by increasing a sense of social responsibility and finding solutions to these issues. The serving-learning approach that enhances students' self-confidence by altering their social sensitivity and knowledge also supports the growth of cooperation, solidarity, self-evaluation and effective communication among students. (Küçüköğlü, 2012, p. 216-217).

Besides academic knowledge, attitudes and values of citizenship gained in service learning programs also aimed at acquiring personal skills such as self-confidence, self-knowledge, appreciation of their role in society, and empathy (Wilczenski and Comey, 2007).

We showed that, students involved in service learning projects, have developed knowledge of their communities, have improved their academic skills, and have a sense of supporting those in need, thereby increased their social sensitivity. According to Brown, service learning strengthens the passion for lifelong engagement and solidarity with others, and heightens "beliefs that they can change society" (Astin and Sax, 1998, p. 256).

Billig, Dan Jesse, Marc and Michelle (2008) found differences in helpfulness growth, thinking about others and citizenship, social responsibility, self-respect, and tolerance among students involved in learning activities. Such principles are more likely to be fulfilled by students engaging in service learning programs (cited in Furco and Root, 2010).

Service learning is one of the main approaches that can be used in the education of values. Bengiç Çolak (2015) claimed that skills such as assuming responsibility, social and cultural

engagement, problem solving, empathy, loyalty, integrity, compassion, justice and values such as helpfulness, equality, duty and solidarity can be acquired through serving in this research. Moreover, it stressed out that the method of learning through serving is particularly effective in acquiring citizenship-related skills and values. Ulusoy (2019) claimed that in character development, principles and moral education, the service learning approach should be used more.

Sufficient time requirement for learners to fulfill community needs and achieve learning outcomes, which is one of the service learning activities requirements, consists of phases such as research, planning and preparation, action, projection-reflection and sharing-celebration. The LBS (Service Learning) project phases are listed below (NSLC, 2013).

1. Research: Students are working at this level to recognize society's needs and problems. Through studying at school and around there for a while, after following the news on different newspapers, internet and television; books, magazines, etc., they attempt to identify community issues by reviewing written media and brainstorming with group mates. The teacher supports students in identifying these problems and determining which ones to be focused on (NSLC, 2013).

2. Planning and Preparation: At this point, in partnership with the teacher and a group organization with which they intend to work, students create an action plan. The action plan should also be prepared in depth with the tasks aimed at implementing the service, people's obligations, the timeline and the resources needed (NSLC, 2013). Therefore, at this point, consistent learning goals should be set up and students should know what is expected of themselves and what they can expect from the project (Duckenfield, 1992; Wilczenski and Coomey, 2007; p. 37).

3. Action: This is the project's most significant step. The students' serving experience contributes to the development of society by improving their expertise, skills and attitudes as well as benefiting society. Students are performing their scheduled serving activities at this point (NSLC, 2013).

4. Projection: Students are critically reflecting on society's needs at this level, and also their effect, what they can and cannot do, and their contribution to the public interest (NSLC, 2013). Through the stage of contemplation, the serving experience of students is meaningful and they recognize the importance of contact with individuals. (Wilczenski, 2007, p. 29).

5. Sharing-Celebration: Students are sharing the results of the LBS project with other students, teachers and group people at this point. A phase of qualified sharing / celebration values and encourages the motivation of students to serve and enable them to feel useful (NSLC, 2013). The process of sharing will inspire students and teachers to carry out various projects and increase

support for LBS projects. It can also be a source of pride for students and teachers who have completed the project successfully and can play an inspiring role for subsequent projects.

One of the most important approaches that can be implemented in Life Science learning environments is to represent students as a good citizen who is sensitive to the problems of society, who can create solutions to the problems around him, and it is a learning approach that has the root values of fairness, empathy, integrity, self-control, tolerance, loyalty, compassion, commitment, patriotism and helpfulness. From this point of view, the purpose of this research is to decide how to adapt the method of service learning the problems faced in this process and the contribution of this approach to students' growth in the field of life science. The following questions were asked for this purpose:

1. What is the quality of service learning projects that the students demonstrate in the Life Science course?
2. What is the contribution of the service learning approach applied in the Life Science Course to the social, emotional and moral development of the students?
3. What are the problems encountered in applying the service learning approach in Life Science course?

Method

Since it is assumed that the students will be able to follow the learning approach by participating in the course of Life Science, to evaluate challenges faced in this process and the experiences of the students from different perspectives, it is decided to apply qualitative research methods and implement the model of action research.

The action research model is a qualitative research approach that combines application and research, and easily transfers to the application the results obtained in the research. This approach enables the researcher to be closer to the data, to be closer to the research process and to live it (Yıldırım and Şimşek, 2013, p. 78). Individuals participated in the application may examine the application process in their natural environments directly, in order to be able to evaluate suitable methods of data collection (individual interviews, group interviews, document analysis, etc.), they may be able to make decisions in a flexible system based on the results of the data collected analysis. (Yıldırım and Şimşek, 2013, p. 295).

The purpose of technical / scientific / cooperative action research is to check or analyze an application in a theoretical framework is predetermined. The practitioner should implement a new

method and evaluate the procedure by the researcher under the guidance of a researcher who is familiar with the theoretical framework. (Berg, 2001, cited in Yıldırım and Şimşek, 2013, p. 296-297). In this study; the technical / scientific / collaborative model of the types of action research was introduced during Life Science lesson, as it was aimed at implementing and testing the theoretical framework of learning, which is the service learning approach itself.

The research study group; in the academic year 2017-2018, which was chosen according to the easily accessible sampling method, there were 40 students in the third grade of a public school, each consisting of 4 different project groups consisting of 10 participants. The teacher organized the project groups on an equal basis, taking into account the students' wishes. Semi-structured interviews with students, camera and image records were used as data gathering methods in the study, researchers and student diaries also used. The data obtained have been analyzed using the methodology of content analysis.

Preparation of Action Plans and Execution

Preparation of action plans: The researcher identified the research topic as an action study because it allows the student to analyze the research progress and improvements directly. The researcher chose to use the learning approach by participating in the Life Science course class. This work was conducted in the class by the writer. First of all, he spoke about the learning approach in this sense by supporting the students and explaining what they would do with the students during the research process. In addition, the researcher also met with the students' parents and supported them by providing information about the learning projects, saying they should support their children in this process. The students were divided into four groups of ten and they were asked to create their own project subject to each group. Before the submission, the researcher shared the project start and end dates and evaluation criteria for the project with the students.

Getting necessary permission for execution: In order to carry out the applications in the classroom and maintain the digital records, the researcher told the parents about the action study and obtained the requisite permits by parents of children. Information was given in the student petitions about the intent of the action research and the nature of the application.

Execution of action plans: The researcher told the parents about the action research in order to carry out the applications in the classroom and the need to keep the digital records and obtained

the requisite permits by giving the petitions. Information was given in the student petitions about the intent of the action research and the nature of the application.

Taking the opinions of students after the service learning application: In order to carry out the applications in the classroom and maintain the digital records, the researcher told the parents about the action study and obtained the requisite permits by granting permission requests. The student petitions provided information on the intent of the action research and the nature of the application.

Table 1. *Application times of action plans*

Research Period	Date
The students were informed about the LBS and what to do during the research process	05.03.2018
The parents of the students were informed about the LBS and how to support their children in the research process.	12.03.2018
Project subject selection	19.03.2018- 09.04.2018
Project planning	10.04.2018- 24.04.2018
Project application	25.04.2018- 25.05.2018
Project projection / reflection	28.05.2018- 01.06.2018
Project sharing	04.06.2018- 08.06.2018
Collecting students reviews of application	11.06.2018- 15.06.2018

The research period was 12 weeks. Before the learning process by serving approach began, the gains that could be related to the service learning approach were determined from the third grade targets in the life science curriculum, then the application process was started and the students were divided into groups and the LBS project was provided related to the determined targets. Necessary permissions were obtained from the parents of the students for the application.

LBS projects have been assessed with Bengiç Çolak's "LBS Project Assessment Form" (2015). This form consists of a total of 6 parts, namely, in project phases study; research, planning and preparation, action, reflection, sharing-celebration. The researcher graded the projects as "Very Qualified," "Qualified," "Moderate," Must Developed "and" Project Not Completed "according to the criteria specified. Bengiç Çolak's "Project Assessment Type" (2015) is shown in Table 2 below.

Table 2. Service learning project evaluation form

Very Qualified= 5 Qualified= 4 Moderate=3 Must Developed=2 Weak=1 Not Completed=0

Criteria	Degrees					
	Very Qualified	Qualified	Moderate	Must Developed	Weak	Not Completed
Research Phase						
1. Paying attention to being service-based when deciding the project topic						
2. Researching project topic on different sources						
3. Delivering project suggestion form on time						
Total						
Planning and Prepatation Phase						
4. Task sharing within the group						
5. Determining the events to execute for project						
6. Determining financial resources for the project						
7. Preparing promotional flyers and poster for the project						
Total						
Action Phase						
8. Hanging the posters and distributing the flyers at school						
9. Introducing their project by showing up in each classroom						
10. Executing the planned events on time						
11. Acquiring the fund they need for the project						
Total						
Reflection Phase						
12. Evaluation of self performance with critical point of view						
13. Stating the points where they were successful or not for every phase						
14. Preparing the project evaluation poster considering the criteria in the project evaluation report						
Total						
Sharing and Celebration Phase						
15. Sharing their project evaluation poster with their student friends, school teachers or parents						
Total						
Criteria for all phases of the project						
16. Using time effectively and efficiently						
17. To fulfill responsibilities on time and completing them						
18. Being respectful to the project team mates' views						
19. Cooperative work with project members						
20. To be able to solve the problems with the group members on their own						
General Total						

Findings

Findings Regarding the Quality of Projects Service learning Students in Life Science Course

Table 3. *Qualifications of the LBS projects put forward by students in the life science course*

Qualifications of LBS Projects	Names of the projects	Number
Very Qualified	Let's support our friends with leukemia in our school Let's invite our disabled friend Muhammet Emin Bitkay to classroom who doesn't have arms and draws beautiful pictures with his feet Providing toys to the children in child protection institution	3
Qualified	Let's feed stray animals Let's build a cat house in the school yard for cats getting cold in winter	2
Intermediate	Let's provide the needs of our Syrian friends at school	1
Must Developed	Raising awareness on recycling within our neighborhood	1
Project Not Completed	Pick up a plastic cover and buy a wheelchair for the disabled people	1

When Table 3 is analyzed, according to the LBS Project Evaluation Form, 3 of the projects are evaluated as "Very-Qualified", 2 of them are "Qualified", 1 is "Moderate", 1 is "Must Developed" and 1 is "Project Not Completed". Although the following are mentioned, the LBS projects are explained in more detail respectively.

Let's Support Our Friends with Leukemia in Our School Project

The project called "Let's Support Our Friends with Leukemia in Our School" came into being when students learned that they had a friend in the same school who had leukemia in another class. The students who learned that their friends who have leukemia are unable to come to school during the process, they wanted to increase their motivation and fulfill his dream. Upon

learning that one of the leukemia friends' biggest dream was watching movies on their phones, the group members created different ideas to collect enough financial resources to buy computers, and eventually decided to sell brackets to their school friends and the people around them. By selling the brackets they prepared to their friends, teachers, neighbors and craftsmen, the group members were able to reach their targeted financial resources. The group members were able to accomplish the expected project at the beginning of the process, meet the desired financial resources, and at the end of the process, they happily realized the dreams of their leukemia friends and enjoy the joy of doing well.

The researcher judged the project "Supporting Our Friend with Leukemia in Our School" as "Very Qualified." During the research phase, group members received support from various sources and consulted with many people about what they could do. The group members made the project preparation that they thought was good and discussed the task distribution within the group done equally. They went to all the classes in the school during the action process of their projects and spoke to their close relatives about their projects and presented them. The members of the group decided to divide the financial support needed to realize the project and sell it to friends and close acquaintances. In the stage of action, the group members sold to their friends and close friends the brackets they prepared and got the cost they wanted. The members of the group were able to evaluate objectively what they did after the project. We shared their experiences at the end of the project with all the school classes and their surroundings and set an example for them. The group members usually performed their duties in a timely and comprehensive manner. The group members have been able to communicate well with their group members throughout the project process, respect each other's opinions and work together. For this reason, the project "Let's Support Our Friends with Leukemia in Our School" was rated as "Very Qualified"

Let's Invite Our Disabled Friend to Classroom Who Doesn't Have Arms and Draws Beautiful Pictures with His Feet to the Project

The participants discovered during the research phase of the project that, there was a boy in the district where they lived, who had no arms but draw beautiful pictures with his feet. From this perspective, the project was about the intention to invite this student who had no arms and draw beautiful pictures with her feet to the class and give a gift to him. The members of the team planned and performed on the project priorities and preparation. After the project's planning phase, they were able to execute the planned activities in a reasonable time during the project's action phase. In the project action stage; on the day of the disabled child who has no arms and draws beautiful images with his feet was called to the class and a gift was offered to him. Disabled child without arms actually showed students that people with disabilities should not be looked at

pitifully, people with disabilities could do many things, and after that incident, students became aware of this issue. Besides that, in a few weeks, this disabled boy took part in the students' lessons and demonstrated the subtleties of drawing. It provided a unique atmosphere for interaction. At the beginning of the process, students with prejudice against the disabled people were able to establish sincerity by communicating with him very well.

The action phase of the project was completed without any problems. In the project's reflection phase, students were able to critically evaluate the project and determine at which stage of the project they were successful and unsuccessful, and the moments they made mistakes. They shared the project they developed with all the classrooms, teachers and close friends during the project's sharing and celebration process. The project "Let's Invite a Disabled Friend Who Doesn't Have Arms and Draw Beautiful Pictures with His Feet" was evaluated as "very qualified" for the class.

Let's Build a Cat House in the School Yard for Cats Getting Cold in Winter Project

The team members planned to build a cat house in winter for freezing cats thought outside. The group members were unable to agree on the project and they did not have time to submit projects and it was difficult to determine the activities they were planning to undertake with this project during the project planning stage. At this stage, the teacher helped the group. Group members had difficulty in sharing tasks within the group, and in the process, group members had conflicts among themselves in performing the tasks and could not use the time effectively. For these reasons, the quality of the "Let's Build a Cat House in the School Yard for Cats for winter" project, which was evaluated according to the LBS Project Evaluation Form, was rated as moderate. At the end of the project, the students contacted the school administration and asked for the photos of the cat houses they have built in the school yard in order to be shared on the school website. Apart from that, they exhibited their project posters on the school boards and shared their projects with all school students, teachers and parents. Thus, these people had the opportunity to have information about the projects. In general, the group project was considered as moderate project by the researcher because they had problems during the planning and preparation and action phases of the project and did not use the time effectively.

Findings Regarding the Contribution of Service Learning Approach to Students' Development in Life Science Course

The contribution of the service learning approach to the development of students in Life Science course was analyzed by one-to-one interviews with the students. During the one-to-one interviews with 20 students, the question of "What do you think this study has contributed to you since

it started, regarding teaching approach of service learning in the Life Science course?" was asked. The themes and categories identified are presented in Table 4.

Table 4. The opinions of the interviewed students about the contribution of the approach of service learning in Life Science course

Contribution of LBS approach to students	f
We did good things.	14
We were very happy to do someone a favor.	11
We learned the lesson better.	8
We became more sensitive to problems in society.	6
We understood the importance of teamwork and cooperation.	5
I learned that people with disabilities should not be pitied.	5
My fear of the disabled people is gone.	3
I've learned that people with disabilities can do what they want.	2
I understand how important recycling is	2
I'm more sensitive to street animals.	2
We need to help people in need.	1
We learned what was written in the book.	1

In the interviews with students about the contributions of the approach of service learning in the Life Science course, the students expressed that the most significant contribution of this process to them was to doing good things and to feeling happy thanks to good deeds. S17 expressed his thoughts as follows.

S-17: Through this project, we support our friend who has cancer. We have done him a favor. We were making him happy. So making him happy made me very happy. It's a good thing to do good deeds.

As can be seen, in this process, S-17 felt the joy of doing good and said it was a very good thing to do good deeds and help others. The student has realized the importance of doing good deeds and improving themselves with the service learning approach. The constructivist philosophy is thoroughly reflected in this approach. Because by doing things and living in this process, the student has played an active role in this process and has achieved the results to be achieved on his own.

The students interviewed stated that one of the most important contributions of service learning approach in the course of Life Science was that "*the lesson was better learned*". As follows, S-5 expressed this idea.

S-5: *I think that I have learned the lessons of Life Science better through service learning projects. Because beforehand, we were only studying the subject by reading the book. But now we have practiced the book in our own lives and learned the lesson better.*

In the interviews with students when talking about the contributions of the approach of service learning in the Life Science course, the students said that "*I have learned that people with disabilities should not be looked by pity.*" "*I understand how important recycling is.*", "*I am more sensitive to stray animals.*" These student responses express the values and abilities acquired during the project process by the students. Here we can conclude that thanks to the service learning approach in the Life Science course, students can achieve the desired outcomes.

The students indicated that they recognize the importance of collaboration and teamwork in this method in the Life Science course with the contribution of learning by providing service approach. S-11 shared his views as follows on this subject:

S-11: *We handed out assignments in the project with our peers and they all performed their duties in a pleasant way. There were individuals in some groups who were unable to communicate with each other and did not fulfill their duties. It was challenging for these organizations to complete their tasks. So if everybody in the group does their part, the group will finish the project well. With our friends in the group we were very successful. We shared and completed the tasks perfectly. In this project, I realized the importance of working together.*

Findings Regarding the Problems Encountered in the Life Science Lesson while Practicing the Approach to Service Learning

The problems encountered while applying the approach of service learning in the Life Science course were analyzed by one-to-one interviews with students. During the one-to-one interviews with 20 students, the question asked was "*What kind of problems did you encounter while applying the approach of service learning in the Life Science course?*". The themes and categories identified are presented in Table 5.

Table 5. *The opinions of the interviewed students about the problems they faced while applying the service learning approach in the Life Science course*

Problems in the process of LBS project	f
We had problems meeting with group members.	8
We had problems sharing the task.	6
We could not use time effectively.	5
Our group friends did not fulfill the task assigned to them.	4
We could not decide the project selection.	3
We could not make a good planning.	3
We could not fulfill all planned activities.	3
We had difficulty finding financial resources.	2
We could not share our project with most people.	1

When the Table 5 is examined, in the interviews with students about the problems faced by students while applying the service learning approach in Life Science course; 8 of the students' views were related to "we had problems meeting with group members", 6 of them were "we had problems sharing tasks", 5 of them were "could not use time effectively", 4 of them were related to "our group friends did not fulfill the task assigned to them. S-3 describes the problems experienced during the service learning project process as follows:

S-3: Firstly, we had trouble finding the project topic. Everyone has found a different theme for the group. The project was not liked by anyone. So we were late in submitting the proposal form for the project. Instead we asked for help from our teacher because we were unable to decide to find a project. Our teacher helped find a topic and settled on the subject of our study. Our friends in the other group had prepared and even started implementing their projects before we agreed on the project.

S-3 who was in the group that was unable to complete the project, said the difficulties faced during the project process were due to the group members' inability to meet up. Since the group members had problems coming together, they couldn't reach consensus in choosing the project subject and couldn't make the project proposals at the planned deadline, couldn't be well-prepared well and couldn't use the time effectively.

S-19 expressed his problem in the service learning project as follows:

S-19: We struggled to find money for our idea. To get nice toys for children at the child protection institution, our friends in the group had to tell other classes and people around the school to

ask for help for our project. But some of our team members, because they were shy, they did not go to different classes or ask to their friends for support. We just did this part with the same people. Yet we succeeded in raising enough money in the end. I don't think any people in the group have done exactly their job.

As can be seen, during the project process, S-19 stated that the group friends did not fulfill their duties to find financial resources. S-19, who said some of his group friends were shy about this issue, said some people were undertaking this task as well. S-19 reported that during the service learning project, some group members had trouble performing their duties.

Conclusion and Discussion

According to the Evaluation Form of the LBS Project prepared by Bengiç Çolak (2015), 3 of the projects determined as “very qualified”, 2 are “qualified”, 1 is “moderate”, 1 was “must developed” and 1 was “not completed”. As a result of the research, it has been revealed that service learning projects can be implemented with 3rd grade students in Life Science course. Similar to this research, Bengiç Çolak (2015) stated that service learning approach can be applied in Social Studies course.

As a result of the research findings, the approach of service learning in Life Science course; had positive contribution to the actions like to do good, enjoy their good deeds, learn better, to be more sensitive to problems in society, realize the importance of teamwork and cooperation, be more sensitive to people with disabilities, be more sensitive to street animals, be more sensitive to recycling. From this point of view, we can say that service learning projects implemented in Life Science course contribute to students' personal, emotional, social and moral development, especially in value teaching.

In the study conducted by Bengiç Çolak (2015), the contribution to the academic development of the students by using the LBS approach in the Social Studies course stated as; learning new information, experiencing the project management for the first time, learning how to conduct scientific research, and developing the idea that they can prepare better projects. As can be seen, the findings of Bengiç Çolak's (2015) study are in line with the findings of this study. The finding that Altınok (2019) found that the rate of self-evaluation of students for themselves as good citizens after service learning activities increase, coincides with the findings of students' level of awareness of doing good and the happiness of doing good through the service learning process in this study. The findings of Buch and Harden's (2011) study of recognizing social problems and Yorio and Ye's (2012) understanding of social issues coincide with the finding of this study which are being more sensitive to the problems in the society. The finding of Pepin's (2013) research that

the LBS projects did not have an effect on the students' academic achievement differs from the finding of this study which is the LBS projects “provide better learning of the subjects”.

As a result of the research findings, while applying the service learning approach in the course of Life Science, the most common problems faced by the students were; the challenge of finding the project subject, the inability to meet with the group members, not to use the time efficiently, the failure of some group members to fulfill their responsibilities. In the study conducted by Bengiç Çolak (2015), the findings found regarding the problems encountered while applying the approach of service learning in Social Studies course are similar to the findings in this study. Matthews and Zimmerman's (1999), Dymond, Chun, Kim, and Renzaglia's (2013) finding that underlines the problem of time management experienced by students in the service learning approach is parallel to this research.

Overall, in the process of Service Learning, based on observer experiences; it has been reported that service learning approach leads to the development of students as individuals who are sensitive to community issues, can create solutions to community problems, have high skills in social engagement, are sensitive to differences, have empathy, have responsibility and have a sense of responsibility. In addition to this, it has been concluded that service learning approach increases students' moral development and self-confidence and also positively affects their personal development.

The suggestions that are developed based on the findings obtained in research as follows:

- Seminars can be given to teachers on the LBS approach.
- The LBS approach can be included in the Life Science and Social Studies programs.
- In LBS projects, the duration of the project can be kept flexible according to the project created by the students.
- LBS projects can be executed with the support of non-governmental organizations.
- Qualitative research method was used in the research; researchers can design a variety of research methods in which quantitative and qualitative research methods can be applied together.
- The research was conducted in the Life Science course. Researchers may conduct research on the application of LBS approach in different courses.
- The study group of the research consists of 3rd grade students. Researchers may include students from different grades of primary and secondary education for the variety of their study groups.

References

- Akinoğlu, O. (2004). Hayat bilgisi öğretimi. Cemil Öztürk ve Dursun Dilek (Ed.), *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* (s. 2-13). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Altınok, A. (2019). *Sosyal bilgilerde hizmet ederek öğrenmenin öğrencilerin iyi vatandaşlık algı, bilgi ve tutumlarına etkisi ve öğretmen görüşleri*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Astin, A. and Sax, L. (1998). How undergraduates are affected by service participation. *Journal of College Student Development*, 39(3), 251-263.
- Başbuğ, A. S. (2001). İlköğretimde neden ve nasıl sosyal bilgiler. *Sosyal Bilimler Öğretiminde Alternatif Teknik ve Yöntemler Sempozyumu*. İstanbul: Eyüboğlu Eğitim Kurumları Yayınları.
- Bengiç Çolak, G. (2015). *Sosyal bilgiler dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımının vatandaşlık eğitimindeki rolü*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Buch, K. and Harden, S. (2011). The impact of a service-learning project on student awareness of homelessness, civic attitudes, and stereotypes toward the homeless. *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, 15(3), 45- 61.
- Demir, F. (2018). *Değer öğretimi yaklaşımlarına göre hayat bilgisi dersinde değerler eğitimi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Dymond, S. K., Chun, E. J., Kim, R. K. and Renzaglia, A. (2013). A validation of elements methods, and barriers to inclusive high school service-learning programs. *Remedial and Special Education*, 34(5), 293-304.
- Furco, A. and Root, S. (2010). Research demonstrates the value of service learning. *Phi Delta Kappan*, 91(5), 16-20.
- Küçükoğlu, A. (2012). Öğretmen Eğitiminde Toplum Hizmet Uygulamaları Deneyimsel Bir Öğrenme Yaklaşımı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(4), 214-226.
- Matthews, C. and Zimmerman, B. B. (1999). Integrating service learning and benefits and challenges. *Technical Communication Quarterly*, 8(4), 383-404.
- MEB, (2018). Hayat bilgisi dersi öğretim programı (İlkokul 1, 2, ve 3. sınıflar). 30.10.2019 tarihinde <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=326> adresinden erişilmiştir.

NSLC, (2013). Service-learning in action. 16. 09. 2019 tarihinde <http://www.servicelearning.org/sites/default/files/download/bring-learning/service-learning-in-action.pdf> adresinden erişilmiştir.

Pepin, G. M. (2013), *Effects of a language arts service-learning on sixth-grade academic achievement*. Unpublished Doctoral Dissertation, Walden University, Minnesota, USA.

Skinner, R. and Chapman, C. (1999). Service learning and community service in K-12 public schools. *National Center for Education Statistics*. 25.09.2019 tarihinde <http://nces.ed.gov/pubs99/1999043.pdf> adresinden erişilmiştir.

Ulusoy, K. (2019). *Karakter değerler ve ahlak eğitimi*. Ankara, Türkiye: Pegem Akademi

Wilczenski, F. L. and Coomey, S. M. (2007). *A practical guide to service learning: strategies for positive development in schools*. New York: Springer Science and Business Media.

Yıldırım, A. and Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin

Yorio, P. L. and Ye, F. (2012). A meta-analysis on the effects of service learning on the social, personal and cognitive outcomes of learning. *Academy of Management Learning ve Education*, 11(1), 9-27.